

עאיריט לזשע"ה

לעילוי נשמת א"מ הרב מאיר שמואל ב"ר אהרן הכהן כץ זצ"ל

נקודות אור

הגמרא בסנהדרין (כ:): אומרת: "בתחילה מלך שלמה על העליונים וכו', ולבסוף מלך על התחתונים וכו', מלך על כל העולם כולו ולבסוף לא מלך אלא על ישראל וכו', ולבסוף לא מלך אלא על ירושלים וכו', ולבסוף לא מלך אלא על מקלו".

מה הכוונה "מלך על מקלו"?

מבאר ה"בן איש חי" ששלמה המלך היה הולך ברחוב, מרים את מקלו, ומקבץ סביבו את כל מי שביקש לשמוע ממנו דברי חכמה. זוהי ירידה עצומה, מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. שלמה המלך העצום, שמלך על העליונים והתחתונים, נאלץ לקבץ סביבו אנשים שיסיכמו לשמוע את דברי חכמתו! ובכל זאת, מהנקודה העלובה הזו, הצליח שלמה המלך בסופו של דבר לחזור אל הפסגה, אל רום המעלה, ולשוב להיות מלך כביר!

דווקא מכיוון, שהחכם מכל אדם הביט למציאות בעיניו, ולא ברח והתעלם ממנה, הוא שב לפסגה!

חכמתכם ובינתכם

בשנות הזעם, כאשר רומל ימ"ש עמד כבר בשערי ארץ הקודש, נערכה תפילה רבים מרכזית ואחד העסקנים הביא עימו לתפילה את אחד מראשי הצינונות.

ניגש אליו רבי מרדכי שולמן זצ"ל וגער בו על כך שהביאו לתפילה, שאלו אותו עסקן: מדוע הרב כועס על כך שהבאתי אותו לתפילה, והלא החלבנה הייתה בין סממני הקטורת ולמדו מכך שמצרפים הרשעים למניין? ענה לו הגרמ"ש: אותו אדם שהבאת, אינו בגדר חלבנה אלא בגדר מי רגליים שאין מכניסים לעזרה מפני הכבוד.

צריך עיון

ששת ימים תיעשה מלאכה וביום השביעי קודש שבת לה'

במדרש (רבה יא, ח) מובא: 'תני ר' שמעון בן יוחאי: אמרה שבת לפני הקב"ה, ריבונן של עולם לכולן יש בן זוג, ולי אין בן זוג! אמר לה הקב"ה: כנסת ישראל היא בן זוגך'.

ויש להבין, מה הכוונה בטענתה של השבת 'לכולם יש בן זוג ולי אין בן זוג? לאמרה, הפירוש הוא שלכל יום בשבוע יש "בן זוג", כגון, יום ראשון עם יום שני, שלישי עם רביעי וחמישי עם שישי, ורק לשבת "אין בן זוג". אך הסבר זה קשה – שהרי באיזה מובן יום ראשון הוא "בן זוג" של יום שני? האם רק מפני שהם סמוכים זה לזה? הרי אין באמת קשר בין הימים, ויום ראשון אינו קשור ליום שני יותר ממה ששבת קשורה ליום אחר?

מהי כוונת הדברים?

הגות שאבעס'

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת

כידוע, מלבד הבערת אש, יש מלאכות רבות האסורות בשבת. ובכל זאת בחרה התורה להדגיש בפסוק דווקא בפסוק זה דווקא את מלאכת הבערה?

נאמרו על כך תשובות רבות, אך בעל העקדת יצחק מבאר את הפסוק על דרך הדרש, שבפסוק לפני כן אומרת התורה 'ששת ימים תיעשה מלאכה וביום השביעי קודש', שעל האדם להיבטל מכל מלאכה ביום השבת, וכאן באה התורה לומר, שאדם המצווה להיבטל מכל מלאכה בשבת עלול לבוא לידי מחלוקת, ולכן באה התורה ומצווה 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת', וכוונת הציווי הוא, להזהיר את האדם, לא לבוא לידי אש המחלוקת והמריבה ביום השבת, למרות שהוא בטל ממלאכה.

מדוע באמת האדם שבטל ממלאכה עלול לידי מחלוקת ומריבה? למה הבטלה מביאה מחלוקת ולא שלום ואחוה?

נשים לב לתופעה מעניינת, פעמים רבות נוכל לראות אדם שנכנס לרכבו או עולה לאוטובוס ומרגיש שהוא 'חייב' להדליק מוזיקה או להתעסק במשהו, ולא מסוגל פשוט לשבת עם עצמו ועם מחשבותיו.

למה הוא 'חייב' לשמוע עכשיו מוזיקה? הוא באמת לא שורד יותר מכמה שעות בלי מוזיקה?

התשובה לכך טמונה בסיפור נפלא על המשגיח הרב וולבה זצ"ל, שבעת שכהן כמשגיח בישיבת באר יעקב, פנה יום אחד לכמה מן התלמידים והציע להם, שבביל התעלותם הרוחנית, לצאת אל השדות בסביבה ולערוך התבודדות, כל אחד בפינה אחרת.

התלמידים יצאו אל השדות, אך שבו במהרה מבוהלים אל המשגיח, ואמרו שההתבודדות הזו הייתה ממש מפחידה, שאל אותם המשגיח 'מה קרה? האם פגשתם אריות או נמרים? או אולי ראיתם נחש מסוכן?..', ענו התלמידים 'לא ראינו שום חיה מסוכנת ושום דבר מפחיד, אבל זה היה ממש ממש מפחיד', חייך המשגיח ואמר 'אני אסביר לכם מה היה מפחיד, היום זו הפעם הראשונה בה פגשתם אדם שמעולם לא פגשתם, פגשתם לראשונה את עצמכם, וזה בהחלט מפחיד...!'

לכל אדם יש חוזקות וחולשות, דברים שהוא מעוניין להחצין ודברים שהוא מעוניין להסתיר, אבל לא רק מהסביבה, אלא גם מעצמו, כי ברגע שהוא עצמו 'ידע' מהחולשות והצדדים הפחות נוצצים שבתוכו הוא לא ידע להכיל את זה, ולכן הוא מסתובב כל הזמן עם מסכה, שמנסה להסתיר את המקומות החלשים ולהגדיל ולהעצים את המקומות המרשימים והמוצלחים, אבל כאשר הוא נמצא רק עם עצמו, ההרגשות 'החצופות' שנמצאות בתוכו תמיד, מתחילות לצוף והוא מתחיל לטבוע, ולכן הוא חייב איזהשהו 'אטמים', שישתיקו את הקולות הללו, ובשביל זה יש את המוזיקה או ההתעסקות שעוזרת לברוח מההתמודדות עם הדבר המפחיד הזה שנקרא 'אני'.

ויש עוד דרך משודרגת להתמודד עם הקולות הפנימיים שבתוכי, והיא ע"י התעסקות עם האחר, לנייעס על איזה לשון הרע עסיסי, לבקר אחרים, לתקן את הפרצות של הדור וכו', ואז במקום להתמודד עם עצמי ולתקן את עצמי, אני מתעסק עם הזבל של האחר, או שאני משכנע את עצמי שעלי לטפל בכל מיני 'זבלים' של כלל ישראל, שיתכן שקיימים במציאות ויתכן שקיימים רק בדמיון שלי.

ולכן, מזהירה התורה ואומרת, שגם כאשר אתה בטל ממלאכה ואתה נפגש עם עצמך, אל תברח למחלוקת ושנאת חינוס, אלא תביט ל"אני" שלך בעיניים, כי הוא בכל מקרה קיים בתוכך ומנהל אותך, והדרך היחידה לצאת לחירות ולהפוך ממנהל למנהל היא ע"י ההתבוננות למציאות ולעצמך בעיניים.

מספרים, שמרן הגר"י אברמסקי זצ"ל ראה פעם בחור יושב ליד השולחן ומתעסק עם מפת השולחן מחמת השעמום, אמר לו ר' יחזקאל: 'כשאתה לא עושה כלום, אל תעשה כלום', ב"ה רוב שעות היום, אנחנו עסוקים ונמצאים בתוך חברה, שזה דבר מבורך ומצוי, אבל בזמנים אלו אין לנו אפשרות לפגוש את עצמנו, לכן כדאי מאד מאד שלפחות כאשר אנחנו לא עושים כלום, לא נעשה כלום!

